

Hallituksen esitys Eduskunnalle Viron kanssa tehdyn sosiaaliturvasopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen ja Viron välisen sosiaaliturvasopimuksen. Sopimus on allekirjoitettu syyskuussa 1996. Sopimuksen tarkoituksena on yhteensovittaa Suomen ja Viron välillä liikkuvien ihmisten oikeudet sosiaaliturvaan.

Sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin sopimuspuolet ovat ilmoittaneet

toisilleen täyttäneensä valtiosäännössään sopimuksen voimaantulolle asetetut edellytykset.

Esitykseen liittyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin sopimus.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Suomen ja Viron välillä ei ole sosiaaliturvaa koskevaa sopimusta. Sosiaaliturvasopimuksen tekeminen Viron kanssa toteuttaa Suomen pyrkimystä saada aikaan sopimus maantieteellisesti Suomea lähellä olevien maiden kanssa ja sellaisten maiden kanssa, joihin Suomesta on vilkaat yhteydet. Virossa asuu noin 250 Suomen kansalaista ja siellä käy vuosittain noin 200 000 suomalaista matkailijaa. Suomessa asui vuoden 1996 lopussa noin 9 000 Viron kansalaista. Täällä kävi vuonna 1996 noin 38 400 virolaista matkailijaa. Virossa toimii noin 2 000 suomalaisten omistamaa yritystä. Sopimus parantaisi näiden henkilöiden sosiaaliturvaa.

Tarvetta sosiaaliturvasopimuksen tekemiseen Viron kanssa on myös sen vuoksi, että Viron ja Suomen sosiaaliturvajärjestelmissä on ulkomaalaisia koskevia rajoituksia.

Viron sosiaaliturvajärjestelmään kuuluu eläkevakuutus, sairaus- ja äitiysvakuutus, perhe-etuudet ja työttömyysturva.

Lakisääteinen eläketurva kattaa Virossa kaikki maassa vakinaisesti asuvat. Eläketurvasta säädetään yleisessä eläkelaislaissa. Lisäksi terveydelle haitallisessa ja raskaassa työssä

olevien ja joidenkin erityisammattiryhmien eläketurvasta säädetään erillisillä laeilla. Näiden erityislakien mukaan eläkettä maksetaan noin 12 prosentille eläkeläisistä.

Eläkkeet rahoitetaan työnantajilta perittävällä sosiaalimaksulla, joka on nykyisin 20 prosenttia palkasta. Yrittäjät maksavat tämän maksun itse.

Yleisen eläkelain mukaan maksetaan työvuosien määrään sidottua vanhuuseläkettä (vanhuuseläke) ja työvuosista riippumatonta vähimmäisvanhuuseläkettä (kansaneläke), työkyvyttömyyseläkettä ja perhe-eläkkeitä.

Työvuosien määrään sidotun vanhuuseläkkeen saamiseksi työntekijän on täytynyt olla vakuutettuna vähintään 15 vuotta Virossa. Vakuutusaikaan luetaan myös palveluspuolustusvoimissa, korkeakoulu- ja jatko-opiskelu, alle 3-vuotiaan lapsen hoito kotona sekä työttömyysaika. Lisäksi lapsen huoltajalle luetaan vakuutusaikaa kaksi vuotta jokaisesta lapsesta.

Miesten eläkeikä on tällä hetkellä 61 vuotta kuusi kuukautta ja naisten eläkeikä 56 vuotta kuusi kuukautta. Eläkeiät nousevat asteittain siten, että vuonna 2007 miesten eläkeikä on 65 ja naisten 60.

Työvuosiin sidottu vanhuuseläke muodostuu tasasuuruudesta perusmäärästä ja vakuutusvuosien mukaan karttuvasta osasta. Jälkimmäinen osa on vakuutusvuosien kokonaismäärästä riippuen 2,6—3,4 prosenttia perusmäärästä vuotta kohden.

Kansaneläkettä maksetaan niille, joilla ei ole oikeutta työvuosien mukaan karttuvaan vanhuuseläkkeeseen. Kansaneläkettä maksetaan miehille 65 vuoden ja naisille 60 vuoden iästä.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään lääketieteellisin perustein eikä se ole riippuvainen vakuutusajan pituudesta. Työkyvyttömyyseläkkeitä on kolmen suuruista työkyvyttömyysasteen mukaan. Korkein eläke on 185 prosenttia, keskimäinen 155 prosenttia ja alin 120 prosenttia perusmäärästä. Alle 16-vuotiaalle vammaiselle lapselle maksettava eläke on 125 prosenttia perusmäärästä.

Perhe-eläkettä voidaan maksaa Virossa vakinaisesti asuvalle leskelle ja alle 18-vuotiaalle lapselle. Eläke ei ole riippuvainen edunjättäjän tai edunsaajan vakuutuskausista. Leskeneläke on 135 prosenttia perusmäärästä. Lapseneläke on täysorvolle 155 prosenttia ja puoliorvolle 125 prosenttia perusmäärästä.

Eläkkeitä ei makseta ulkomaille ilman sosiaaliturvasopimusta.

Virossa sairausvakuutuksen etuuksiin kuuluu sairaus- ja äitiyspäivärahat sekä sairaanhoitopalvelut. Sairausvakuutettuja ovat työntekijät ja heidän perheenjäsenensä, opiskelijat, eläkeläiset ja rekisteröidyt työttömät. Sairausvakuutus rahoitetaan työnantajilta perittävillä vakuutusmaksuilla. Vakuutusmaksu on 13 prosenttia maksetuista palkoista.

Sairaanhoitopalveluja annetaan terveysasemilla, terveyskeskuksissa sekä sairaaloissa.

Sairauspäivärahaa maksetaan 120 päivältä, mutta päivärahakautta voidaan pidentää 120 päivällä. Päivärahan määrä on joko 60, 80 tai 100 prosenttia edellisen vuoden tulotasosta.

Äitiyspäiväraha maksetaan 126 päivän ajan. Äitiyspäivärahan määrä on 100 prosenttia edellisen vuoden tulotasosta.

Virossa on useita lapsista maksettavia etuuksia, jotka katsotaan perhe-etuuksiksi. Niitä voidaan myöntää kaikista Virossa vakinaisesti asuvista lapsista. Etuudet rahoitetaan yksinomaan valtion budjettivaroin.

Lapsilisä maksetaan kuukausittain kaikista alle 16-vuotiaista lapsista. Jos lapsi on koulussa, etuus maksetaan siihen asti, kun lapsi täyttää 19 vuotta. Lapsilisan määrästä säädetään lailla. Määrä on porrastettu kolmeen tasoon sen mukaan, maksetaanko lapsilisä ensimmäisestä, toisesta vai kolmannelta ja sitä useammasta lapsesta. Muiden perhe-etuuksien määrä on sidottu lapsilisan määrään.

Kaikille niille lapsille, jotka käyvät koulua ja joista maksetaan lapsilisää, maksetaan kerran vuodessa kouluapuraha. Se on määrältään lapsilisan suuruinen.

Synnytyssavustus on kertasuoritus, joka maksetaan synnytyksen jälkeen kaikista lapsista. Se on määrältään 12 kuukauden lapsilisä.

Elatusetuus maksetaan kotona alle 3-vuotiaasta lasta hoitavalle. Työssä olleille etuus maksetaan vasta äitiyspäivärahakauden jälkeen. Muilla on oikeus saada etuus heti lapsen syntymän jälkeen. Jos henkilö menee työhön, etuus lakkautetaan. Etuus voidaan maksaa myös korkeakouluopiskelijalle, joka saa lapsen opiskeluaikana.

Perhe-etuuksia ovat myös yksinhuoltajalle maksettava tuki, huostaanotetuista lapsista maksettava tuki, lastenkodista lähteville lapsille maksettava aloitusraha ja varusmiehen lapsista maksettava lisä.

Oikeus työttömyysturvaan on Virossa vakinaisesti asuvalla henkilöllä, joka on ollut viimeisten 12 kuukauden aikana työssä vähintään 180 päivää. Päivärahaa voidaan maksaa enintään 180 päivän yhtäjaksoisen työttömyyden ajalta. Viranomaisen päätöksellä päivärahakautta voidaan pidentää 90 päivällä.

Työttömäksi ei rekisteröidä opiskelijoita, yrittäjiä, eläkeläisiä, varusmiespalveluksessa olevia eikä raskaana olevia, joiden laskettu synnytyisaika on 70 päivän sisällä.

Työttömyyskorvauksen määrä säädetään asetuksella. Korvaus on samansuuruinen kaikille työttömille ja se myönnetään vain henkilölle, jolla ei ole muita tuloja.

2. Taloudelliset vaikutukset

Vuonna 1996 suomalaisia kävi Virossa noin 200 000 yöpyvää henkilöä, mikä on viisinkertainen määrä verrattuna virolaisten käynteihin Suomessa. On oletettavaa, että viisumivapaus tulee lisäämään liikkuvuutta

maiden välillä. Erityisesti virolaisten käynnit Suomessa lisääntynevät.

Julkiselle terveydenhuoltojärjestelmälle aiheutuvia kustannuksia on vaikea arvioida, koska ulkomaalaisille annettu sairaanhoidosta on käytettävissä puutteellisesti tietoja. Vuotta 1995 koskevan karkean selvityksen mukaan virolaisten osuus ulkomaalaisille annettu hoidosta oli noin 2 prosenttia. Tämä vastaa noin 0,5 miljoonan markan kustannusta.

Suomalaisten Virossa saamasta hoidosta ei ole käytettävissä tietoja. Jos suomalaisten sairaanhoidon tarve Virossa vastaisi virolaisten hoidon tarvetta Suomessa aiheutuneet kustannukset olisivat noin 0,8 miljoonaa markkaa vuodessa. Arviossa on otettu huomioon, että tällä hetkellä Viron kustannustaso on noin kolmanneksen halvempi kuin Suomen kustannustaso.

Siirtymäkautena maiden välistä kustannuseroa on tarkoitus tasoittaa ottamalla huomioon toteutuneet sairaanhoitopalvelujen käyttömäärät ja hoidon taso. Kustannuksia aiheutuisi vain, jos toinen maa on antanut enemmän sairaanhoitopalveluita. Arvioiden mukaan tästä Suomelle aiheutuva lisäkustannus nykytilanteeseen verrattuna olisi noin 0,5 miljoonaa markkaa. On todennäköistä, että vähitellen liikkuvuus ja kustannustaso huomattavasti tasoittuvat nykyisestä.

Kansaneläkejärjestelmälle arvioidaan aiheutuvan alkuvaiheessa noin 2 miljoonan markan kustannukset vuodessa. Vuonna 2000 kansaneläkemeno olisi noin 3,5 miljoonaa markkaa ja vuoden 2005 vaiheilla noin 10 miljoonaa markkaa. Menoarvio on laskettu olettaen, että Suomessa asuvien virolaisten lukumääräksi vuonna 1998 arvioidaan noin 10 000 ja vuonna 2000 noin 12 000 henkilöä. Muun asumiseen perustuvan sosiaaliturvan osalta sopimus aiheuttaa jossain määrin kustannuksia sairaus- ja vanhempainpäivärahoissa. Tämä koskee Suomessa työskenteleviä, jotka eivät asu vakinaisesti Suomessa. Jos nämä henkilöt käyttävät sosiaalietuuksia samassa suhteessa kuin suomalaiset, 1000 työntekijää kohti päivärahameno olisi noin 2 miljoonaa markkaa vuodessa, josta puolet sairauspäivärahamenoa ja puolet vanhempainrahamenoa.

Oikeutta työttömyysturvaan sopimus laajentaa siten, että myös työssäolo Virossa otetaan mukaan työssäoloehtoon. Tämä lisää jossain määrin työttömyysturvan kustannuksia.

Kustannusvaikutuksia tarkasteltaessa on otettava huomioon, että sopimus estää päällekkäisten etuuksien maksamista ja sopimusmaiden antamien sairaanhoitopalvelujen kustannusten korvaaminen saadaan järjestelmälliseen seurantaan. Tästä aiheutuva kustannussäästöä pitkällä tähtäyksellä ei voida luotettavasti arvioida, mutta todennäköisesti se on merkitykseltään huomattava.

3. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelussa on käytetty sosiaalivakuutuslaitosten asiantuntija-apua.

Neuvottelut sopimuksesta aloitettiin vuonna 1993 ja ne saatiin päätökseen maaliskuussa 1996. Sopimus allekirjoitettiin syyskuussa 1996.

4. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Viron tasavallan välisestä assosioinnista on tehty 12.6.1995 Eurooppa-sopimus. Suomen osalta voimaansaattamistoimet on saatettu päätökseen, mutta sopimus ei ole vielä kansainvälisesti voimassa. Sopimuksen 37 artikla sisältää määräyksiä sosiaaliturvan koordinoinnista. Niiden mukaan Euroopan unionin jäsenvaltioissa työskentelevien virolaisten työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä siellä täyttämät vakuutus-, työskentely- tai asumiskaudet laskeetaan yhteen muun muassa eläkkeitä varten. Viro myöntää puolestaan alueellaan oleville jäsenmaiden kansalaisille saman kohtelun. Assosiointineuvosto antaa asianmukaiset määräykset ja hallinnolliset säännöt edellä mainitun toteuttamiseksi. Määräykset eivät kuitenkaan saa vaikuttaa jäsenvaltioiden ja Viron välisistä kahdenvälisistä sopimuksista aiheutuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jos niissä annetaan edullisempi kohtelu.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Viron kanssa tehdyn sopimuksen sisältö

Sopimus koostuu seitsemästä osasta, joista ensimmäinen käsittää yleiset määräykset (1—6 artiklat). Toisessa osassa määrätään sovellettavasta lainsäädännöstä (7—11 artiklat). Kolmannessa osassa on erityismääräykset sairaus-, vanhempain- ja sairaanhoitoetuksista (12—15 artiklat). Neljäs osa koskee vanhuus-, työkyvyttömyys ja perhe-eläkkeitä (16—20 artiklat). Viides osa (21 artikla) määrää perhe-etuuksista ja kuudes osa (22 artikla) työttömyysturvasta. Seitsemännen osan muut määräykset (23—31 artiklat) koskevat sopimuksen toimeenpanoon ja soveltamiseen liittyviä kysymyksiä. Sopimuksen kahdeksas osa käsittää siirtymä- ja loppumääräykset (32—34 artiklat).

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet.

2 artikla. Artiklassa määrätään kummankin sopimuspuolen osalta lainsäädäntö, johon sopimusta sovelletaan. Sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat vastavuoroisesti kaikki sosiaaliturvan alat lukuun ottamatta tapaturma- ja ammattitautivakuutusta. Tämä vakuutus jää toistaiseksi sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle, koska Viron uusi tapaturma- ja ammattitautivakuutuslainsäädäntö on vielä valmisteilla.

Yksipuolisen määräyksen perusteella Suomen tapaturma- ja ammattitautilainsäädäntöä sovelletaan vain silloin, kun kysymys on 8—11 artiklan soveltamisesta. Tällainen tilanne on muun muassa silloin, kun suomalainen työnantaja lähettää työntekijän työskentelemään Viroon. Lähetetty työntekijä vakuutetaan edelleen Suomen tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisesti. Vastaavasti Viro soveltaa tapaturmien ja ammattitautien perusteella maksettavia korvauksia koskevaa lainsäädäntöään silloin, kun kysymys on Virosta Suomeen lähetetystä työntekijästä.

Samoin työmarkkinatukea, kuntoutusrahaa ja kansaneläkelaitoksen järjestämää kuntoutusta sekä vammaistukea ja lapsen hoitotukea koskevaa lainsäädäntöä sovelletaan vain niissä tapauksissa, jolloin poiketaan sopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevista pääsäännöistä. Kysymyksessä voi olla esimerkiksi lähetetyn työntekijän tai muun

poikkeuksellisesti lähtömaan sosiaaliturvan alaisuuteen jäävän henkilön tai hänen perheenjäsenensä oikeus edellä mainittuihin etuuksiin.

3 artikla. Artiklassa määrätään, että sopimusta sovelletaan henkilöihin, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet 2 artiklassa tarkoitetun lainsäädännön piiriin sekä henkilöihin, jotka ovat näiden perheenjäseniä tai edunsaajia.

4 artikla. Artiklassa määrätään, että sopimuspuolten kansalaisia kohdellaan yhdenvertaisesti, silloin kun kysymys on sopimuspuolen lainsäädännön mukaisia etuuksia koskevista oikeuksista tai velvollisuuksista.

5 artikla. Artiklan mukaan Suomi ulottaa yhdenvertaisen kohtelun myös Suomessa ja Virossa asuviin pakolaisiin ja valtiottomiin henkilöihin. Viro ei ole sopimuspuolena artiklassa mainituissa pakolaisten ja valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevissa yleissopimuksissa.

6 artikla. Artiklassa määrätään eläkkeinä myönnettyjen rahasuoritusten maksamisesta ulkomaille. Niiden maksamista ei saa vähentää, muuttaa, keskeyttää tai peruuttaa sen vuoksi, että etuudensaaja asuu toisen sopimuspuolen alueella. Myös kolmannessa valtiossa asuville sopimuspuolen kansalaisille maksetaan eläkkeitä, jos eläkkeen maksavalla sopimuspuolella on kolmannen valtion kanssa sosiaaliturvasopimus tai vastaava järjestely. Suomen eläke-etuudet maksetaan tällä perusteella Viron kansalaiselle Viroon, EU- ja ETA-maihin sekä muihin maihin, joiden kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus.

Näistä periaatteista on kuitenkin poikkeuksia. Esimerkiksi sopimuksen 17 artiklassa määrätään, että sopimuksen perusteella kansaneläkettä ja perhe-eläkelain mukaista eläkettä voidaan maksaa vain Suomessa ja Virossa asuville Suomen tai Viron kansalaisille.

Artiklan 3 kappaleen mukaan Suomen työttömyyseläkettä, osa-aika-eläkettä ja eläkkeensaajien asumistukea ei makseta ulkomaille.

Artiklassa määrätään myös sairauden tai vanhemmuuden johdosta maksettavista päivärahoista siinä tapauksessa, että henkilö samanaikaisesti asuu yhdessä maassa ja työskentelee toisessa maassa. Hänellä on

tällöin oikeus päivärahaan työskentelymaasta niin kauan kuin työsuhde kestää. Työsuhteen päättyessä päivärahaikauden aikana päivärahaa maksetaan enintään 90 päivän ajan, jos etuuden maksamisen muut edellytykset täyttyvät.

7 artikla. Artiklassa määrätään, että henkilö kuuluu sen maan lainsäädännön piiriin, jossa hän työskentelee. Tällä määräyksellä poiketaan Suomessa asumisen vaatimuksesta sosiaaliturvan piiriin kuulumisen edellytyksenä. Esimerkiksi Virossa asuvalla työntekijällä tai yrittäjällä, joka työskentelee Suomessa, on oikeus sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaan sosiaaliturvaan samoin edellytyksin kuin Suomessa asuvalla henkilöllä. Virossa sosiaaliturvalainsäädännön piiriin kuulumisen määräytyy osin työskenteelyn perusteella ja osin asumisen perusteella.

Jos henkilö ei työskentele kummassakaan maassa, hänellä on oikeus sosiaaliturvaan asuinmaasta. Suomen osalta sopimuksen asumiskäsite vastaa Suomen lainsäädännön mukaista Suomessa asumista.

Jos henkilö työskentelee sekä Suomessa että Virossa, työhön perustuvat etuudet määräytyvät artiklan 2 kappaleen mukaan työskenteelyn perusteella ja asumiseen perustuvat etuudet asumisen perusteella. Suomessa tehtävä työ vakuutetaan tällöin Suomessa. Työskentelyyn perustuvat etuudet on määritelty 1 artiklan 1 kappaleen f kohdassa. Suomessa niitä ovat työtuloon perustuvat sairauspäivärahat, sairausvakuutuslain mukaiset vanhempainetuudet, työeläkkeet ja työttömyysetuudet. Virossa työskentelyyn perustuvia etuuksia ovat pakolliset sairausvakuutusetuudet, työttömyysetuudet ja vanhuuseläkkeet.

8 artikla. Ensimmäinen poikkeus 7 artiklan mukaisista pääsäännöistä koskee työntekijöitä, jotka lähetetään tilapäisesti työskentelemään toisen sopimuspuolen alueelle. Lähetetty työntekijä voi pysyä lähtömaan sosiaaliturvajärjestelmän piirissä enintään kolme vuotta. Työskentely tapahtuu joko lähettävälle työnantajalle tai työnantajaan sidoksissa olevalle työnantajalle. Esimerkiksi suomalainen työntekijä voidaan lähettää työhön virolaiseen emo-, tytär- tai sisaryritykseen ilman poikkeuslupamenettelyä. Jos tilapäinen työskentely jatkuu kauemmin kuin kolme vuotta, voivat sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset tai niiden valtuuttamat toimielimet 9 artiklan perusteella sopia, että työntekijä

edelleen kuuluu lähtömaan lainsäädännön alaisuuteen.

Artiklan 2 kappaleessa tehdään poikkeus sovellettavaa lainsäädäntöä koskeviin pääsääntöihin sellaisten kuljetusyritysten työntekijöiden osalta, jotka työskentelevät kummankin sopimuspuolen alueella. Heihin sovelletaan sen sopimuspuolen lainsäädäntöä, jonka alueella yrityksellä on kotipaikka.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään merimiehistä. Heidän sosiaaliturvansa määräytyy sen mukaan, kumman sopimuspuolen lippua alus käyttää. Lisäksi artiklassa on määräyksiä niitä tilanteita varten, joissa alus annetaan vuokralle toisen sopimuspuolen alueella olevalle varustamolle.

Artiklan 4 kappaleessa määrätään diplomaattisen ja konsuliedustuston henkilökunnan sosiaaliturvan määräytymisestä. Artiklan määräykset perustuvat diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 3-4/1970) ja konsulisuhteita koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 49-50/1980) määräyksiin edustustojen henkilökunnan asemasta lähettäjamaan ja asemamaan sosiaaliturvan suhteen. Määräykset poikkeavat kuitenkin yleissopimusten määräyksistä sikäli, että niin sanotut paikalta palkatut työntekijät, jotka yleissopimusten mukaan kuuluvat asemamaan sosiaaliturvan piiriin, voivat kolmen kuukauden kuluessa työskentelynsä alkamisesta valita myös lähettäjamaan sosiaaliturvalainsäädännön piiriin kuulumisen edellyttäen, että he ovat lähettäjämään kansalaisia.

Artiklan 5 kappaleen mukaan päätoimisesti toisen sopimuspuolen alueella opiskelevat ja ammatillisessa koulutuksessa olevat jäävät lähtömaan sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen. Jos opiskelija kuitenkin esimerkiksi aloittaa työskentelevän opiskelumaassaan tai muuttaa sinne vakinaisesti asumaan, voidaan hänen soveltaa sopimuksen 7 artiklan mukaisia pääsääntöjä sosiaaliturvan määräytymisestä.

9 artikla. Artiklassa määrätään, että toimivaltaiset viranomaiset tai niiden valtuuttamat toimielimet voivat sopia poikkeuksista sovellettavaa lainsäädäntöä koskeviin määräyksiin. Artiklan 2 kappaleessa lisäksi määrätään, ettei 8 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua ulkomaan työskentelyä aikaa voida sopia viittä vuotta pidemmäksi ajaksi, jollei erityisestä syystä muuta johdu. Tällaisena erityisenä syynä voidaan pitää esimerkiksi eläkeiän täyttämistä lähitulevaisuudessa.

10 artikla. Artiklassa määrätään, että lähetetyn työntekijän, diplomaattisen tai konsuliedustuston lähetyn henkilökunnan sekä valtion tai julkisen yhteisön palveluksessa olevien lähetettyjen henkilöiden mukana seuraavat ja samassa taloudessa asuvat perheenjäsenet kuuluvat saman sopimuspuolen lainsäädännön piiriin kuin työntekijä. Artiklan 4 kappaleen mukaan edellä mainittua ei kuitenkaan noudateta, jos perheenjäsen oman työskentelynsä perusteella kuuluu toisen sopimuspuolen lainsäädännön piiriin.

11 artikla. Artiklan mukaan saman työskentelyn osalta vakuutusmaksut maksetaan vain yhteen maahan. Työntekijää tai yrittäjää koskevat vakuutusmaksut maksetaan sen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti, jonka piiriin hän kuuluu.

12 artikla. Artiklassa määrätään, että tarvittaessa otetaan huomioon toisen sopimuspuolen lainsäädännön piirissä täyttyneet vakuutuskaudet ja etuuskaudet, kun määrätään oikeudesta sairaus- tai vanhempainetuuteen.

13 artikla. Artiklan 1 kappaleen mukaan tilapäisesti toisessa maassa oleskelevalla henkilöllä on oikeus välittömästi tarvitsemiinsa sairaanhoitoetuksiin samoin ehdoin kuin maassa asuvilla. Sairaanhoitoetuudella sopimuksessa tarkoitetaan Suomen julkisen terveydenhuoltojärjestelmän palveluja ja sairausvakuutuslain mukaan maksettavia sairaanhoitokorvauksia sekä Viron osalta sairausvakuutuslain mukaan annettavia palveluja. Käsitettävä välittömästi tarvittava sairaanhoito ei ole määritelty sopimuksessa, mutta sillä ymmärretään ennalta arvaamatta oleskelumaassa syntyvää hoidon tarvetta. Käsite on vakiintunut tämänlaisissa sopimuksissa ja sitä käytetään eurooppalaisessa sairaanhoitosopimuksessa (SopS 58/1986) ja Euroopan yhteisöjen asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä.

Artiklan 2 kappaleessa kuitenkin määrätään, ettei välitöntä hoitoa anneta, jos oleskelun tarkoituksena on sairaanhoitoetuksien saaminen.

Artiklan 3 kappale koskee henkilöitä, jotka asuvat yhdessä maassa, mutta työskentelevät toisessa maassa. Näillä henkilöillä on oikeus sairaanhoitoon sekä asuinmaassaan että työskentelymaassaan. Tämä oikeus ei rajoitu välittömään hoitoon.

Artiklan 4 kappale koskee eläkkeensaajia. He saavat sairaanhoidon asuinmaastaan.

14 artikla. Artiklassa määrätään, että eräillä henkilöryhmillä on oikeus välittömään hoitoon. Näitä ovat muun muassa toisen sopimuspuolen diplomaattisen edustuston tai konsuliedustuston henkilökuntaan kuuluvat perheenjäsenineen sekä lähetetyt työntekijät perheenjäsenineen.

15 artikla. Artiklan mukaan välittömän sairaanhoidon kustannukset korvataan sopimuspuolten välillä. Sopimukseen liittyvässä toimivaltaisten viranomaisten välisessä toimeenpanosopimuksessa määrätään tarkemmin korvausten perusteista ja laskemistavasta. Suurista kustannuseroista johtuen kustannuksia ei aluksi korvata täysimääräisinä, vain toimeenpanosopimuksessa sovitun pisteytysjärjestelmän mukaisesti. Tätä korvausmenettelyä noudatetaan sopimuksen voimaantulovuonna ja sitä seuraavina kahtena vuotena. Tämän jälkeen siirrytään todellisten kustannusten korvaamiseen.

16 artikla. Artiklassa todetaan, että sopimuspuolten toimivaltaiset laitokset soveltavat omaa lainsäädäntöään eläkkeiden määrittämisessä ja laskemisessa. Sopimuksessa on kuitenkin jäljempänä selostettuja erityismääräyksiä, jotka helpottavat eläkeoikeuden syntymistä ja eläkkeen maksamista.

17 artikla. Artiklassa määrätään Suomessa tai Virossa asuvan Suomen tai Viron kansalaisen oikeudesta kansaneläkelain tai perheläkelain mukaiseen eläkkeeseen ja tällaisen eläkkeen maksamisesta. Artiklan mukaan henkilöllä on oikeus vanhuuseläkkeeseen, jos hän 16 vuotta täytettyään on asunut Suomessa yhtäjaksoisesti vähintään kolme vuotta. Samoin henkilöllä on oikeus leskeneläkkeeseen tai lapseneläkkeeseen, jos sopimuksen määräämät kansalaisuus- ja asumisaika-vaatimukset täyttyvät. Jos henkilölle on Suomessa myönnetty vanhuus-, työkyvyttömyys- tai perhe-eläke ja hän myöhemmin muuttaa asumaan Viroon, maksetaan eläke hänelle Viroon edellyttäen, että hän on asunut Suomessa yhtäjaksoisesti vähintään kolme vuotta. Artiklan 6 kappaleen mukaan eläkkeen määrää vähentää myös henkilölle Virosta maksettava eläke.

18 artikla. Artiklassa määrätään Virossa täytettyjen vakuutuskausien huomioon ottamisesta. Näillä määräyksillä on merkitystä määrättäessä Suomen työeläkejärjestelmän osa-aika-eläkettä ja työttömyyseläkettä sekä muuta sellaista eläkettä, jota määrättäessä

otetaan huomioon aika eläketapahtumasta eläkeiän täyttämiseen (tuleva aika). Kuitenkin tulevan ajan eläkkeen saamiseksi edellytetään aina, että henkilö on ollut eläketapahtumavuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kalenterikuukautta Suomen työeläkelainsäädännön alaisessa työssä.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että jos henkilö ei täytä Suomen työeläkejärjestelmässä olevaa viiden vuoden asumisaikavaihtumusta, joka myös koskee oikeutta tulevan ajan eläkkeeseen, huomioon otetaan henkilön työskentelykaudet Virossa ja rinnastetaan ne asumisaikaan Suomessa.

19 artikla. Artiklassa määrätään Suomeen muuttaneen henkilön oikeudesta Viron kansaneläkkeeseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen. Määräyksen mukaan tällainen eläke myönnetään ja maksetaan Suomeen, jos henkilö on asunut Virossa yhtäjaksoisesti vähintään kolme vuotta.

20 artikla. Artikla sisältää Viron vanhuuseläkettä koskevia erityismääräyksiä. Odotusaikaedellytyksen täyttämiseksi otetaan tarvittaessa huomioon työskentelykaudet Suomessa. Tällöin edellytetään kuitenkin Virossa työskentelyä vähintään kuuden kuukauden ajan. Artiklan 3 kappaleen mukaan Virossa ansaittu eläke maksetaan Suomeen muuttaneelle, jos eläkkeeseen oikeuttavia kausia on Virossa vähintään kolme vuotta.

21 artikla. Artiklassa määrätään perhe-etuuksien maksamisesta. Sopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen i kohdan mukaan perheetuudella tarkoitetaan Suomessa lapsilisää ja äitiysavustusta ja Virossa lapsietuuksia. Lapsilisä ja lapsietuudet maksetaan sen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan, jonka piiriin lapsi kuuluu.

Jos lapsilisä tai lapsietuus ei tulisi maksettavaksi kummastakaan maasta tai se maksettaisiin molemmista maista, maksetaan etuus artiklan 2 kappaleen mukaan siitä maasta, jossa lapsi tosiasiallisesti asuu. Äitiysavustus maksetaan artiklan 3 kappaleen mukaan sen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan, jonka alaisuudessa äiti on lapsen syntyessä.

22 artikla. Artiklan mukaan työskentelykaudet toisen sopimuspuolen alueella otetaan tarvittaessa huomioon, kun on kysymys työttömyysetuuksien edellytyksenä olevan työskentelyehdon täyttämisestä. Toisessa maassa tapahtunut työskentely voidaan kuitenkin lukea pääsääntöisesti hyväksi vain silloin, kun henkilö on työskennellyt vähintään neljä

viikkoa välittömästi ennen työttömyyttä sen sopimuspuolen alueella, josta hän hakee työttömyysetuutta. Artiklan 2 kappaleen mukaan työttömyysetuuden maksuaika lyhenee niillä päivillä, joilta toisen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti on maksettu työttömyysetuutta.

23—31 artikla. Näissä artikloissa määrätään sopimuksen soveltamisessa noudatettavista periaatteista, sopimusta soveltavien laitosten ja viranomaisten yhteydenpidosta sekä määräajoista.

32—34 artikla. Artikloissa määrätään sopimuksen ajalliseen ulottuvuuteen ja voimaantuloon liittyvistä kysymyksistä.

2. Voimaantulo

Sopimus tulee 34 artiklan mukaan voimaan sitä kuukautta seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täytäneensä valtiosäännössään tämän sopimuksen voimaantulolle asetetut edellytykset.

Laki sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä on tarkoitus saattaa voimaan asetuksella samana ajankohtana kuin sopimus.

3. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Sopimuksessa on määräyksiä, jotka poikkeavat voimassa olevasta sosiaaliturvalainsäädännöstä. Tällaisia ovat 6, 7, 17 ja 29 artiklan määräykset. Sopimuksen 13 ja 14 artiklan määräykset merkitsevät sellaisten velvoitteiden asettamista kunnille, joista kuntalain 2 §:n mukaan on säädettävä lailla. Sopimuksen 26 artiklan määräykset merkitsevät poikkeusta Suomen sisäisestä veroja ja maksuja koskevasta lainsäädännöstä.

Sopimuksen 28 artiklassa on määräykset sopimuspuolten tuomioistuinten päätösten sekä laitosten ja viranomaisten sosiaalivakuutuksen vakuutusmaksuja koskevien asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Lisäksi artiklassa määrätään eräntyneiden vakuutusmaksujen etuoikeudesta. Nämä määräykset merkitsevät poikkeusta Suomessa voimassa olevasta tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä etuoikeutta koskevasta lainsäädännöstä.

Sopimuksen 30 artiklan mukaan sopimuspuolten viranomaiset ja laitokset voivat sopimusta soveltaessaan käyttää sopimuspuolten

virallisia kieliä sekä englannin kieltä. Tämä sopimusmääräys merkitsee viranomaisten ja virkamiesten kannalta uutta velvollisuutta, joka on valtakunnan osalta ristiriidassa kielilain (148/1922) ja valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (149/1922) säännösten kanssa sekä Ahvenanmaan maakunnan osalta itsehallintolain (1144/1991) 36—43 §:n kielisäännösten kanssa.

Koska sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä on Eduskunnan hyväksyminen tältä osin tarpeellinen.

4. Säättämisyjärjestys

Sopimuksen 30 artiklan määräys asiakirjoissa käytettävästä kielestä on ristiriidassa Ahvenanmaan itsehallintolain kielisäännösten kanssa. Tämä merkitsee, että sopimuksen

voimaansaattaminen Ahvenanmaalla itsehallintolain 69 §:n mukaan edellyttää perustuslainsäätämisyjärjestyksessä säädettyä lakia, joka Ahvenanmaan maakuntapäivien on lisäksi hyväksyttävä.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Tallinnassa 27 päivänä syyskuuta 1996 Suomen tasavallan ja Viron tasavallan välillä sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Viron kanssa sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä ja 69 §:n 1 momentissa määrättyllä tavalla, säädetään:

1 §

Tallinnassa 27 päivänä syyskuuta 1996 Suomen tasavallan ja Viron tasavallan välillä sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkkäre*

**SOPIMUS
SOSIAALITURVASTA SUOMEN TA-
SAVALLAN JA VIIRON
TASAVALLAN VÄLILLÄ**

**Soome Vabariigi
ja
Eesti Vabariigi vaheline
sotsiaalkindlustusleping**

Suomen tasavalta ja Viron tasavalta, jotka haluavat kehittää läheistä yhteistyötään sosiaaliturvan alalla ja yhteensovittaa Suomen ja Viron välillä liikkuvien ihmisten oikeudet sosiaaliturvaan, ovat sopineet seuraavasta:

Soome Vabariik ja Eesti Vabariik soovides arendada tihedat koostööd sotsiaalkindlustuse valdkonnas ning koordineerida Eesti ja Soome vahel liikuvate inimeste õigusi sotsiaalkindlustusele, on kokku leppinud järgnevas:

I OSA

Yleiset määräykset

1 artikla

Määritelmät

1. Tässä sopimuksessa käytettävillä käsitteillä on seuraava merkitys:

- a) "sopimuspuoli" tarkoittaa Suomen tasavaltaa tai Viron tasavaltaa,
- b) "lainsäädäntö" tarkoittaa lakeja, asetuksia ja määräyksiä, jotka koskevat 2 artiklassa mainittuja kummankin sopimuspuolen sosiaaliturvajärjestelmien aloja,
- c) "toimivaltainen viranomainen" tarkoittaa Suomessa sosiaali- ja terveysministeriötä ja Virossa sosiaaliministeriötä,
- d) "laitos" tarkoittaa viranomaista tai laitosta, jolle kuuluu 2 artiklassa mainitun lainsäädännön soveltaminen,
- e) "toimivaltainen laitos" tarkoittaa laitosta, joka sovellettavan lainsäädännön mukaan on toimivaltainen,
- f) "etuus" tarkoittaa kaikkia tämän sopimuksen 2 artiklassa mainitun lainsäädännön edellyttämiä rahasuorituksia tai muita etuuksia; 7 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettut työs-kentelyyn perustuvat etuudet ovat Suomessa työtuloon perustuvat sairauspäivärahat, vanhempainetuudet, työeläkkeet ja työttömyys-etuudet sekä Virossa pakolliset sairausvaakuusetuudet, työttömyysetuudet ja vanhuuseläkkeet,
- g) "sairaanhoitoetus" tarkoittaa Suomessa julkisen terveydenhuoltojärjestelmän palveluja ja sairausvakuutuslain mukaan maksettavia sairaanhoitokorvauksia sekä Virossa sairausvakuutuslain mukaan annettavia palveluja,

I OSA

Üldsätted

Artikkel 1

Mõisted

1. Käesolevas lepingus kasutatavatel mõistetel on järgmine tähendus:

- a) "lepingupool" tähendab Soome Vabariiki või Eesti Vabariiki;
- b) "õigusakt" tähendab seadusi, määrusi ja korraldusi, mis käsitlevad kummagi lepingupoolle artiklis 2 mainitud sotsiaalkindlustussüsteemi valdkondi;
- c) "pädev valitsusasutus" tähendab Soomes Sotsiaal- ja Tervishoiuministeriumi ja Eestis Sotsiaalministeriumi;
- d) "asutus" tähendab ametkonda või asutust, mille valdkonda kuulub artiklis 2 toodud õigusaktide rakendamine;
- e) "pädev asutus" tähendab asutust, mis rakendatavate õigusaktide kohaselt on pädev;
- f) "hüvitis" tähendab kõiki käesoleva lepingu artiklis 2 toodud õigusaktidega kehtestatud rahalisi väljamakseid või muid hüvitisi; artikli 7 punktis 2 mõeldud töötamisel põhinevad hüvitised on Soomes töötulul põhinevad haiguspäevarahad, vanemahüvitised, tööpensionid ja töötushüvitised ning Eestis kohustusliku ravikindlustuse hüvitised, töötushüvitised ja vanaduspensionid;
- g) "raviteenus" tähendab Soomes avaliku tervishoiusüsteemi teenuseid ja haiguskindlustusseaduse kohaselt makstavaid ravihüvitisi ja Eestis ravikindlustusseaduse kohaselt osutatavaid teenuseid;

h) "vanhempainetus" tarkoittaa Suomessa sairausvakuutuslain mukaisia vanhempainetuksia ja Virossa raskauden ja synnytyksen perusteella maksettavaa etuutta,

i) "perhe-etuus" tarkoittaa Suomessa lapsilisää ja äitiysavustusta ja Virossa lapsietuusia,

j) "vakuutuskausi" tarkoittaa työskentely-, maksu- tai asumiskausia sen mukaan kuin ne on määritelty tai tunnustettu vakuutuskausi siinä lainsäädännössä, jonka mukaisesti ne on täytetty tai niitä pidetään täytettyinä, samoin kuin kaikkia kausia, jotka sopimuspuolen lainsäädännössä rinnastetaan vakuutuskausiin,

k) "asuminen" tarkoittaa Suomen osalta, että henkilöllä on Suomessa varsinainen asunto ja koti ja että hän jatkuvasti pääasiallisesti oleskelee Suomessa, ja Viron osalta, että henkilö on vakinainen asukas Virossa sekä että ulkomaalainen oleskelee Virossa määräaikaisen oleskeluluvan perusteella.

l) "työskentely" tarkoittaa Suomen osalta toimintaa, jonka perusteella henkilöä pidetään työeläkejärjestelmää koskevassa lainsäädännössä tarkoitettuna työntekijänä tai yrittäjänä ja Viron osalta toimintaa, jonka ajalta työnantaja on velvollinen maksamaan sosiaalimaksuja ja jolta itsenäinen yrittäjä on maksanut sosiaalimaksuja.

m) "perheenjäsen" tarkoittaa puolisoa ja lasta, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta sekä sellaista alle 25-vuotiaasta lasta, joka päätoimisesti opiskelee tai on ammatillisessa koulutuksessa.

2. Muilla tässä sopimuksessa käytetyillä käsitteillä ja ilmaisuilla on se merkitys, joka niille on annettu kysymyksessä olevan sopimuspuolen lainsäädännössä.

2 artikla

Sovellettava lainsäädäntö

1. Tätä sopimusta sovelletaan sopimuspuolten lainsäädäntöön, joka koskee

A. Suomessa:

a) sairausvakuutusta mukaan luettuna vanhempainetudet sekä julkista terveydenhuoltojärjestelmää,

b) kansaneläke- ja yleistä perhe-eläkejärjestelmää sekä työeläkejärjestelmää,

c) työttömyysturvaa,

d) tapaturma- ja ammattitautivakuutusta siltä osin kuin kysymys on 8—11 artiklan soveltamisesta,

h) "vanematehüvitis" tähendab Soomes haiguskindlustusseadusest tulenevalt makstavat vanematehüvitist ja Eestis raseduse ja sünnituse korral makstavad hüvitist;

i) "perehüvitis" tähendab Soomes lastetoetust ja lapse sünnitoetust ning Eestis lastetoetusi;

j) "kindlustusperiood" tähendab töötamis-, maksu- või elamisperioodi vastavalt nende määratlemisele või tunnistamisele kindlustusperioodiks õigusaktide alusel, mille järgi need on täidetud või loetakse täidetuks, samuti kõiki perioode, mis lepingupoole õigusaktides on võrdsustatud kindlustusperioodidega;

k) "elamine" tähendab Soome seisukohalt, et isikul on Soomes tegelik korter ja kodu ja et ta alaliselt elab põhiliselt Soomes, ja Eesti seisukohalt, et isik on Eesti alaline elanik või välismaalane, kes viibib Eestis tähtajalise elamisloa alusel;

l) "töötamine" tähendab Soome seisukohalt tegevust, mille alusel isikut peetakse tööpensioonisüsteemi käsitlevate õigusaktide mõistes töötajaks või ettevõtjaks, ja Eesti seisukohalt tegevust, millise vältel tööandja on kohustatud maksma sotsiaalmaksu ja füüsilisest isikust ettevõtja on maksnud sotsiaalmaksu;

m) "pereliige" tähendab abikaasat ja alla 18-aastast last ning sellist alla 25-aastast last, kelle põhitegevuseks on õppimine või kes on ametialasel väljaõppel.

2. Teistel käesolevas lepingus kasutatud mõistetel ja väljenditel on see tähendus, mis neile on antud kõne all oleva lepingupoole õigusaktides.

Artikkel 2

Rakendatavad õigusaktid

1. Käesoleva lepinguga rakendatakse lepingupoole õigusakte, mis käsitlevad:

A. Soomes:

a) haiguskindlustust, kaasa arvatud vanematehüvitiisi ja avalikku tervishoiusüsteemi;

b) rahvapensioni ja üldist perepensionisüsteemi ning tööpensionisüsteemi;

c) töötukaitset;

d) tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustust, kui rakendatakse artikleid 8—11;

e) työmarkkinatukea siltä osin kuin kysymys on 8—11 artiklan soveltamisesta,

f) kuntoutusrahaa ja Kansaneläkelaitoksen järjestämää kuntoutusta siltä osin kuin kysymys on 8—11 artiklan soveltamisesta,

g) vammaistukea ja lapsen hoitotukea siltä osin kuin kysymys on 8—11 artiklan soveltamisesta,

h) lapsilisää ja äitiysavustusta,

i) työnantajan sosiaaliturvamaksua.

B. Virossa:

a) sairausvakuutusta,

b) valtiollista eläkejärjestelmää,

c) työttömyysturvaa,

d) tapaturmien ja ammattitautien perusteella maksettavia korvauksia siltä osin, kuin kysymys on 8—11 artiklan soveltamisesta,

e) lapsietuusia,

f) sosiaalimaksua.

2. Tätä sopimusta sovelletaan lainsäädäntöön, jolla koonnetaan, korvataan, muutetaan tai täydennetään 1 kappaleessa mainittua lainsäädäntöä, jollei sopimuspuolten välillä toisin sovita.

3. Sopimuksen voimaantulon yhteydessä toimivaltaiset viranomaiset toimittavat toisilleen luettelon 1 kappaleessa mainittuja sosiaaliturvan aloja koskevasta lainsäädännöstään. Sen jälkeen toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat toisilleen vuosittain ennen helmikuun loppua muutoksista, jotka johtuvat siihen mennessä voimaan tulleesta lainsäädännöstä.

4. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, sitä sovellettaessa ei oteta huomioon sopimuspuolten tekemiä kansainvälisiä sopimuksia tai sellaista sopimuspuolen lainsäädäntöä, joka johtuu kansainvälisestä sopimuksesta.

3 artikla

Henkilöt, joihin sopimusta sovelletaan

Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, sitä sovelletaan 2 artiklassa tarkoitetun lainsäädännön piiriin kuuluviin tai kuuluneisiin henkilöihin ja näiden perheenjäseniin ja edunsaajiin.

4 artikla

Yhdenvertainen kohtelu

1. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, sopimuspuolten kansalaiset rinnastetaan toisiinsa, kun kysymys on sopimuspuolten lain-

e) tööturutoetust, kui rakendatakse artikleid 8—11;

f) taastusravitoetust ja Rahvapensioniameti poolt korraldatud taastusravi, kui rakendatakse artikleid 8—11;

g) invaliidsustoetust ja lapsehooldustoetust selles osas, kui rakendatakse artikleid 8—11;

h) lastetoetust ja sünnitoetust;

i) tööandja sotsiaalkindlustusmaksu.

B. Eestis:

a) ravikindlustust;

b) riiklikku pensionisüsteemi;

c) töötu kaitset;

d) tööõnnetuste ja kutsehaiguste puhul makstavaid hüvitisi, kui rakendatakse artikleid 8—11;

e) lastetoetusi;

f) sotsiaalmaksu.

2. Käesoleva lepinguga rakendatakse õigusakte, millega koondatakse, asendatakse, muudetakse või täiendatakse punktis 1 toodud õigusakte, juhul kui lepingupoolte vahel ei lepita kokku teisiti.

3. Seoses käesoleva lepingu jõustumisega saadavad lepingupoolte pädevad valitsusasutused teineteisele nimekirja käesoleva artikli punktis 1 toodud sotsiaalkindlustuse valdkondi käsitlevatest õigusaktidest. Edaspidi teatavad pädevad valitsusasutused teineteisele iga aasta veebruarikuu lõpuks muudatustest, mis tulenevad enne seda jõustunud õigusaktidest.

4. Kui käesolevas lepingus pole sätestatud teisiti, ei võeta selle rakendamisel arvesse lepingupoolte sõlmitud rahvusvahelisi lepinguid või lepingupoolte selliseid õigusakte, mis tulenevad rahvusvahelistest lepingutest.

Artikkel 3

Isikud, kelle suhtes lepingut rakendatakse

Käesolevat lepingut rakendatakse artiklis 2 nimetatud õigusaktidele alluvate või allunud isikute ja nende pereliikmete ning nendega võrdsustatud isikute suhtes, kui lepingus ei sätestata teisiti.

Artikkel 4

Võrdne kohtlemine

1. Lepingupoolte kodanikud on võrdsed küsimustes, mis käsitlevad lepingupoolte õigusaktides kehtestatud hüvitistega seotud

säädännön mukaisia etuusia koskevista oikeuksista tai velvollisuuksista.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen määräyksiä sovelletaan samoin edellytyksin myös sopimuspuolten kansalaisten perheenjäseniin ja edunsaajiin, mikäli nämä johtavat oikeutensa heistä.

5 artikla

Pakolaiset ja valtiottomat henkilöt

Suomi soveltaa 4 artiklan määräyksiä myös pakolaisiin, joita tarkoitetaan pakolaisten oikeusasemaa koskevassa 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdystä yleissopimuksessa ja 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdystä pöytäkirjassa, sekä valtiottomiin henkilöihin, joita tarkoitetaan valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevassa 28 päivänä syyskuuta 1954 tehdystä yleissopimuksessa edellyttäen, että he asuvat sopimuspuolen alueella.

6 artikla

Etuuksien maksaminen ulkomaille

1. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, eläkkeinä myönnettyjä rahasuorituksia, jotka maksetaan työkyvyttömyyden, vanhuuden tai perheenhuoltajan kuoleman johdosta, ei saa vähentää, muuttaa, keskeyttää tai peruuttaa sen vuoksi, että etuudensaaja asuu toisen sopimuspuolen alueella.

2. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, edellisessä kappaleessa tarkoitetut etuudet maksetaan kolmannen valtion alueella asuvalle toisen sopimuspuolen kansalaiselle samoin edellytyksin kuin sopimuspuolen lainsäädännön mukaan kolmannen valtion alueella asuvalle tämän sopimuspuolen kansalaiselle edellyttäen, että tällä sopimuspuolella on kysymyksessä olevan valtion kanssa sosiaaliturvasopimus tai vastaava järjestely.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen määräyksiä ei sovelleta Suomen työttömyys- ja osa-aika-eläkkeeseen eikä eläkkeensaajien asumistukeen.

4. Sopimuspuolen alueella asuvalla henkilöllä, joka työskentelee toisen sopimuspuolen alueella, on sairauden tai vanhemmuuden johdosta oikeus päivärahaan työskentelymaasta niin kauan kuin palvelussuhde tai yritystoiminta kestää. Jos palvelussuhde tai yritystoiminta on päättynyt päivärahakauden

öigusi ja kohustusi, kui käesolevas lepingus ei sätesta teisiti.

2. Käesoleva artikli punkti 1 sätteid raken-datakse samadel tingimustel ka lepingupool-te kodanike pereliikmete suhtes ja nendega võrdsustatud isikute suhtes, kelle õigused lähtuvad eespool mainitud isikutest.

Artikkel 5

Pagulased ja kodakondsuseta isikud

Soome rakendab artikli 4 sätteid ka pagulaste suhtes, kes on määratletud 1951. aasta 28. juuli Pögenikeseisundi konventsiooni ja 1967. aasta 31. jaanuari Pögenikeseisundi protokolliga, ning kodakondsuseta isikute suhtes, kes on määratletud 1954. aasta 28. septembri kodakondsuseta isikute seisundi konventsiooniga, eeldades, et nad elavad lepingupoole territooriumil.

Artikkel 6

Hüvitiste maksmine välismaale

1. Töövõimetuse, vanaduse või toitjakaotuse korral makstavaid pensione ei või vähendada, muuta, peatada või tühistada põhjusel, et hüvitise saaja elab teise lepingupoole territooriumil, juhul kui käesolevas lepingus ei sätestata teisiti.

2. Kui käesolevas lepingus ei sätestata teisiti, makstakse eelmises punktis mainitud hüvitisi kolmanda riigi territooriumil elava teise lepingupoole kodanikule samadel tingimustel kui lepingupoole õigusaktide alusel kolmanda riigi territooriumil elavale antud lepingupoole kodanikule tingimisel, et antud lepingupoolel on kõne all oleva riigiga sõlmitud sotsiaalkindlustusleping või muu vastav regulatsioon.

3. Käesoleva artikli punktides 1 ja 2 sätestatu ei kehti Soome töötus- ja osaajalise pensioni ega pensionisaajale makstava eluasemetoetuse kohta.

4. Lepingupoole territooriumil elaval isiku, kes töötab teise lepingupoole territooriumil, on haiguse või raseduse ja sünnituse korral õigus hüvitisele selles riigis, kus ta töötab, nii kaua kuni töösuhe või ettevõtlusalane tegevus kestab. Kui töösuhe või ettevõtlusalane tegevus on lõppenud hüvitise

aikana, etuutta maksetaan, muiden edellytysten täytyessä, enintään 90 päivän ajan.

saamise ajal, makstakse hüvitist, kui muud tingimused on täidetud, kõige enam 90 päeva eest.

II OSA

Sovellettavaa lainsäädantöä koskevat määräykset

7 artikla

Pääsäännöt

1. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, sopimuspuolen alueella työskentelevä henkilö kuuluu työskentelymaan lainsäädännön piiriin riippumatta siitä, kumman sopimuspuolen alueella hän asuu. Muihin henkilöihin sovelletaan asuinmaan lainsäädantöä.

2. Sopimuspuolen alueella asuvalla henkilöllä, joka työskentelee kummankin sopimuspuolen alueella, on oikeus asumisen perusteella myönnettäviin etuuksiin vain sen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti, jossa hän asuu. Työskentelyyn perustuvat etuudet määräytyvät kummankin sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti.

3. Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen 23 artiklassa tarkoitettussa toimeenpanosopimuksessa määrättyllä tavalla henkilöiden kuulumisesta lainsäädäntönsä piiriin.

8 artikla

Poikkeukset

1. Työntekijä, joka

a) on työsuhteessa työnantajaan, jonka kotipaikka on sopimuspuolen alueella,

b) kuuluu tämän sopimuspuolen lainsäädännön piiriin, ja

c) lähetetään tilapäisesti toisen sopimuspuolen alueelle työnantajan tai työnantajan kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvan työnantajan sellaista työtä varten, joka kestää enintään kolme vuotta, pysyy ensiksi mainitun sopimuspuolen lainsäädännön piirissä ikään kuin hän asuisi ja työskentelisi sen sopimuspuolen alueella.

2. Kummankin sopimuspuolen alueella toimivan kuljetusyrityksen matkustava henkilökunta kuuluu sen sopimuspuolen lainsäädännön piiriin, jonka alueella yrityksellä on kotipaikka.

II OSA

Rakendatavaid õigusakte käsitlevad sätted

Artikkel 7

Põhisätted

1. Lepingupoole territooriumil töötav isik allub töökohariigis kehtivatele õigusaktidele, sõltumata sellest, kumma lepingupoole territooriumil ta elab, kui lepingus ei sätestata teisiti.

2. Lepingupoole territooriumil elaval isikul, kes töötab mõlema lepingupoole territooriumil, on õigus elamise alusel määratavale hüvitisele ainult selle lepingupoole õigusaktide alusel, mille territooriumil ta elab. Töötamise alusel makstavad hüvitised määratakse kindlaks lepingupoolte õigusaktide alusel.

3. Lepingupooled teatavad teineteisele artiklis 23 nimetatud rakenduslepingus kehtestatud viisil isikute allumisest oma õigusaktidele.

Artikkel 8

Erandid

1. Töötaja, kes

a) on töösuhtes tööandjaga, kes asub lepingupoole territooriumil,

b) allub selle lepingupoole õigusaktidele,

c) lähetatakse ajutiselt teise lepingupoole territooriumile tööandja või tööandjaga seotud tööandja poolt tööle, mille kestus ei ületa kolme aastat, allub esimesena nimetatud lepingupoole õigusaktidele, nii nagu ta elaks ja töotaks selle lepingupoole territooriumil.

2. Mõlema lepingupoole territooriumil tegevteva transpordiettevõtte tööreise tegev töötaja allub selle lepingupoole õigusaktidele, mille territooriumil antud ettevõtte asub.

3.a) Aluksen miehistö kuuluu sen sopimuspuolen lainsäädännön piiriin, jonka lipua alus käyttää.

b) Jos sopimuspuolen lipun alla kulkeva alus annetaan vuokralle pääasiassa ilman miehistöä toisen sopimuspuolen alueella olevalle varustamolle, tämän kappaleen a kohdan määräys koskee vain henkilöä, joka on aluksen omistajan tai tämän käyttämän työnantajan palveluksessa. Varustamon tai varustamon käyttämän työnantajan palveluksessa oleva henkilö kuuluu sen sopimuspuolen lainsäädännön piiriin, jonka alueella on varustamon tai sen käyttämän työnantajan kotipaikka.

4. a) Sopimuspuolen diplomaattisen tai konsuliedustuston henkilökunta kuuluu lähettävän sopimuspuolen lainsäädännön piiriin edellyttäen, että he ovat tämän sopimuspuolen kansalaisia.

b) Sopimuspuolen diplomaattiedustuston hallinnolliseen ja tekniseen henkilökuntaan ja palveluskuntaan, samoin kuin konsuliviranomaisen toimihenkilöihin ja palveluskuntaan, jotka ovat ennen palvelussuhteen alkamista asuneet työskentelyvaltiossa, sovelletaan 7 artiklan 1 kappaleen määräyksiä. Kuitenkin he voivat valita kuulumisen ensiksi mainitun sopimuspuolen lainsäädännön piiriin edellyttäen, että he ovat tämän sopimuspuolen kansalaisia. Valinta on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona tämä sopimus tulee voimaan tai kysymyksessä oleva työskentely alkaa toisen sopimuspuolen alueella.

c) Tämän kappaleen a kohdan määräyksiä sovelletaan myös sopimuspuolten muihin valtion tai julkisen yhteisön palveluksessa oleviin lähetettyihin henkilöihin.

5. Opiskelija, joka välittömästi ennen opintojen alkamista on kuulunut sopimuspuolen lainsäädännön piiriin ja joka päätoimisesti opiskelee tai on ammatillisessa koulutuksessa toisen sopimuspuolen alueella, pysyy ensiksi mainitun sopimuspuolen lainsäädännön piirissä, jollei 7 artiklan määräyksistä muuta johdu.

9 artikla

Poikkeuksista sopiminen

1. Toimivaltaiset viranomaiset tai näiden valtuuttamat toimielimet voivat sopia poikkeuksista 7 ja 8 artiklan määräyksiin.

3. a) Laevapere liige allub selle lepingupoole õigusaktidele, mille lipu all laev sõidab.

b) Kui lepingupoole lipu all sõitev laev antakse teise lepingupoole territooriumil asuvale laevandusettevõttele rendile põhiliselt ilma laevapereta, siis kehtib käesoleva punkti alapunkt a vaid isiku kohta, kes on laeva omaniku või tema volitatud tööandja teenistuses. Laevandusettevõtte või laevandusettevõtte volitatud tööandja teenistuses olev isik allub selle lepingupoole õigusaktidele, mille territooriumil on laevandusettevõtte või laevandusettevõtte poolt volitatud tööandja asukoht.

4. a) Lepingupoole diplomaatilise või konsulaaresinduse isikkoosseis allub lähetava lepingupoole õigusaktidele eeldusel, et sellesse kuuluvad nimetatud lepingupoole kodanikud.

b) Töökohariigis enne töösuhte algamist elanud lepingupoole diplomaatilise esinduse haldus-, tehnilise ning teenindava personali, samuti konsulaaresinduse töötaja ja teenindava personali suhtes rakendatakse artikli 7 punkti 1 sätteid. Nimetatud isikul on siiski õigus valida enda suhtes rakendatavaks tööandjariigi õigusaktid eeldusel, et ta on selle riigi kodanik. Valiku peab tegema kolme kuu jooksul alates päevast, mil käesolev leping jõustub või eespool mainitud töösuhte teise lepingupoole territooriumil algab.

c) Käesoleva punkti alapunkti a sätteid laienevad ka lepingupoole teistele riigi- või avalikus teenistuses olevatele lähetatud isikutele.

5. Isik, kes vahetult enne õpingute alustamist allus lepingupoole õigusaktidele ja kelle põhitegevuseks on õppimine või kes on ametialasel väljaõppel teise lepingupoole territooriumil, allub esimesena mainitud lepingupoole õigusaktidele, kui artikkel 7 ei sätesta teisiti.

Artikkel 9

Kokkulepped erandite kohta

1. Pädev valitsusasutus või tema volitatud tööorgan võib kokku leppida artiklite 7 ja 8 suhtes tehtavates erandites.

2. Jollei erityisestä syystä muuta johdu, poikkeuksista ei voida 8 artiklan 1 kappaleen aika mukaan lukien sopia viittä vuotta pidemmäksi ajaksi.

10 artikla

7—9 artiklan soveltaminen perheenjäseniin

1. Sopimuksen 8 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetun työntekijän mukana seuraavat ja samassa taloudessa asuvat perheenjäsenet kuuluvat saman sopimuspuolen lainsäädännön piiriin kuin työntekijä.

2. Sopimuksen 8 artiklan 4 kappaleen a ja c kohdassa tarkoitetun henkilön mukana seuraavat ja samassa taloudessa asuvat perheenjäsenet kuuluvat saman sopimuspuolen lainsäädännön piiriin kuin edellä tarkoitettu henkilö.

3. Sovittaessa 9 artiklan mukaisesti poikkeuksista 7 ja 8 artiklan määräyksiin, mukana seuraavat ja samassa taloudessa asuvat perheenjäsenet kuuluvat saman sopimuspuolen lainsäädännön piiriin kuin henkilö, jonka osalta poikkeuksesta on sovittu, jollei sopimuksessa ole perheenjäsenistä muuta määrätty.

4. Tämän artiklan 1, 2 ja 3 kappaleen määräyksiä ei sovelleta, jos perheenjäsen kuuluu oman työskentelynsä perusteella toisen sopimuspuolen lainsäädännön piiriin.

11 artikla

Vakuutusmaksut

Työntekijää tai yrittäjää koskevat vakuutusmaksut maksetaan sen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti, jonka piiriin hän tämän sopimuksen mukaan oman työnsä perusteella kuuluu. Tähän työhön ja siitä saatuihin tuloihin liittyviä vakuutusmaksuja ei makseta toisen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti.

2. Kui erilistest põhjustest ei tulene muud, ei või kokkuleppeid erandite kohta sõlmida enam kui viieks aastaks, kaasa arvatud artikli 8 punktis 1 sätestatud aeg.

Artikkel 10

Artiklite 7—9 rakendamine pereliikmete suhtes

1. Lepingu artikli 8 punktis 1 nimetatud töötajaga kaasasolevale ja temaga ühist majapidamist omavale pereliikmele laienevad sama lepingupoole õigusaktid, mis töötajale.

2. Lepingu artikli 8 punkti 4 alapunktides a ja c nimetatud isikuga kaasasolev ja temaga ühist majapidamist omav pereliige allub sama lepingupoole õigusaktidele, mis eespool mainitud isik.

3. Leppides artikli 9 alusel kokku artiklite 7 ja 8 osas tehtavates erandites, allub kaasasolev ja ühist majapidamist omav pereliige sama lepingupoole õigusaktidele, kui isik, kelle suhtes tehtavas erandis on kokku lepitud, juhul kui lepingus pole pereliikme kohta sätestatud teisiti.

4. Käesoleva artikli punktide 1, 2 ja 3 sätteid ei rakendata, kui pereliikmele laienevad tema oma töö alusel teise lepingupoole õigusaktid.

Artikkel 11

Kindlustusmaks

Töötajat või ettevõtjat puudutavaid kindlustusmakse makstakse selle lepingupoole õigusaktide alusel, millele ta käesoleva lepingu järgi oma töö alusel allub. Selle tööga ja sellest saadud tuludega seotud kindlustusmakse ei maksta teise lepingupoole õigusaktide alusel.

III OSA

Sairaus-, vanhempain- ja sairaanhoitoetuudet

12 artikla

Vakuutus- ja etuuskausien huomioon ottaminen

Määrättäessä oikeudesta sairaus- tai vanhempainetuuteen otetaan tarvittaessa huomioon toisen sopimuspuolen alueella täytetyt vakuutuskaudet samoin kuin etuuskaudet, sikäli kuin ne eivät ole päällekkäisiä.

13 artikla

Sairaanhoitoetuudet

1. Jos sopimuspuolen alueella asuvalla henkilöllä on oikeus tämän sopimuspuolen lainsäädännön mukaisiin sairaanhoitoetuuksiin, hän saa oleskellessaan tilapäisesti toisen sopimuspuolen alueella terveydentilansa vuoksi välittömästi tarvitsemansa sairaanhoitoetuudet viimeksi mainitun sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti.

2. Edellisen kappaleen määräyksiä ei sovelleta henkilöön, jonka oleskelun tarkoituksena on sairaanhoitoetuksien saaminen. Hätätilanteita lukuun ottamatta edellisen kappaleen määräyksiä ei sovelleta 23 artiklassa tarkoitettussa toimeenpanosopimuksessa lueteltujen proteesien, tärkeiden apuvälineiden tai muiden huomattavien sairaanhoitoetuksien myöntämiseen.

3. Henkilöllä, joka asuu sopimuspuolen alueella, mutta kuuluu 7 artiklan perusteella toisen sopimuspuolen lainsäädännön piiriin, on oikeus sairaanhoitoetuuksiin myös asuinmaassaan.

4. Henkilö, joka saa eläkettä sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti saa sairaanhoitoetuudet sen sopimuspuolen alueella, jossa hän asuu.

14 artikla

Edustustoissa työskentelevien, heidän perheenjäsentensä sekä eräiden muiden henkilöryhmien oikeus sairaanhoitoetuuksiin

1. Sopimuksen 13 artiklan 1 ja 2 kappaleen määräyksiä sovelletaan myös sopimuspuolen alueella olevan toisen sopimuspuolen

III OSA

Haigus- ja vanemahüvitis ning raviteenus

Artikkel 12

Kindlustus- ja hüvitusperioodide arvesse võtmine

Otsustades õiguse üle saada haigus- või vanemahüvitist, võetakse vajaduse korral arvesse teise lepingupoole territooriumil täitunud kindlustusperiood, samuti ka hüvitusperiood, juhul kui need ei ole kattuvad.

Artikkel 13

Raviteenus

1. Kui lepingupoole territooriumil elaval isikul on õigus selle lepingupoole õigusaktide alusel raviteenusele, saab ta, viibides ajutiselt teise lepingupoole territooriumil, oma tervislikule seisundile vastavat vältimatut arstiabi viimati mainitud lepingupoole õigusaktide alusel.

2. Eelmises punktis sätestatu ei kehti isiku suhtes, kelle viibimise eesmärgiks on ravi saamine. Eelmise punkti sätteid ei rakendata artiklis 23 nimetatud rakenduslepingus loetletud proteeside, oluliste abivahendite ega teiste märkimisväärsete raviteenuste kohta, välja arvatud ekstreemsetes olukordades.

3. Isikul, kes elab lepingupoole territooriumil, aga kes allub artikli 7 alusel teise lepingupoole õigusaktidele, on õigus raviteenusele ka elukohariigis.

4. Isikul, kes saab pensioni lepingupoole õigusaktide alusel, on õigus raviteenusele selle lepingupoole õigusaktide alusel, mille territooriumil ta elab.

Artikkel 14

Esindustes töötava isiku ja tema pereliikme ning mõnede teiste isikute õigus raviteenustele

1. Lepingu artikli 13 punktides 1 ja 2 sätestatule allub ka lepingupoole territooriumil asuva teise lepingupoole diplomaatilise ja

diplomaattisen tai konsuliedustuston henkilökuntaan kuuluviin henkilöihin samoin kuin heidän samassa taloudessa asuviin perheenjäseniinsä.

2. Edellisessä kappaleessa tarkoitettu sopimuspuolen edustusto voi sopia oikeudesta laajempiin sairaanhoitoetuuksiin toisen sopimuspuolen sairaanhoidon toimintayksikön kanssa.

3. Sopimuksen 13 artiklan 1 ja 2 kappaleen määräyksiä sovelletaan myös niihin henkilöihin, jotka 8—10 artiklan määräysten perusteella kuuluvat toisen sopimuspuolen lainsäädännön piiriin.

15 artikla

Sairaanhoitoetuksien kustannusten korvaaminen sopimuspuolten välillä

Sopimuksen 13 artiklan 1 ja 2 kappaleen ja 14 artiklan 1 ja 3 kappaleen määräysten mukaisesti annettujen sairaanhoitoetuksien kustannukset korvataan sopimuspuolten välillä siten kuin 23 artiklassa tarkoitettussa toimeenpanosopimuksessa tarkemmin määrätään.

IV OSA

Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeet

16 artikla

Eläkkeiden myöntäminen

Sopimuspuolten toimivaltaiset laitokset soveltavat oman maansa lainsäädäntöä myöntäessään eläkkeitä tämän sopimuksen perusteella.

17 artikla

Suomen kansaneläke- ja yleistä perhe-eläkejärjestelmää koskevat erityismääräykset

1. Sopimuspuolen alueella asuvan henkilön oikeudesta kansaneläkelain ja perhe-eläkelain mukaiseen eläkkeeseen samoin kuin eläkkeen maksamisesta määrätään tämän artiklan määräysten mukaisesti.

2. Sopimuspuolen kansalaisella on oikeus vanhuuseläkkeeseen, jos hän 16 vuotta täytettyään on asunut yhdenjaksoisesti vähintään kolmen vuoden ajan Suomessa.

konsulaaresinduse isikkoosseis ning temaga ühist majapidamist omav pereliige.

2. Eelmises punktis nimetatud lepingupoolle esindus võib teise lepingupoolle tervishoiusüsteemiasutusega kokku leppida õiguses ulatuslikumatele raviteenustele.

3. Lepingu artikli 13 punktide 1 ja 2 sätteid rakendatakse ka isiku suhtes, kellele artiklite 8—10 sätete põhjal laienevad teise lepingupoolle õigusaktid.

Artikkel 15

Raviteenuste kulude korvamine lepingupoolte vahel

Lepingu artikli 13 punktide 1 ja 2 ja artikli 14 punktide 1 ja 3 sätete põhjal osutatud raviteenuste kulud korvatakse lepingupoolte vahel vastavalt lepingu artiklis 23 nimetatud rakenduslepingu täpsustavatele sätetele.

IV OSA

Vanadus-, töövõimetus- ja perepensionid

Artikkel 16

Pensionide määramine

Määrates käesoleva lepingu alusel pensione, rakendavad lepingupoolte pädevad asutused oma riigi õigusakte.

Artikkel 17

Soome rahvapensioni- ja üldist perepensioni-süsteemi käsitlevad erisätted

1. Lepingupoolle territooriumil elava isiku õigus rahva- ja perepensioniseadusejärgsele pensionile, samuti pensionide väljamaksmise kord määratakse käesoleva artikli sätetega.

2. Lepingupoolle kodanikul on õigus vanaduspensionile, kui ta pärast 16- aastaseks saamist on elanud Soomes ühtejärke vähemalt kolm aastat.

3. Sopimuspuolen kansalaisella on oikeus leskeneläkkeeseen, jos vainaja oli sopimuspuolen kansalainen, asui kuollessaan sopimuspuolen alueella ja sekä hän että leski 16 vuotta täytettyään ovat asuneet yhdenjaksoisesti vähintään kolmen vuoden ajan Suomessa.

4. Sopimuspuolen kansalaisella on oikeus lapseneläkkeeseen, jos vainaja oli sopimuspuolen kansalainen, asui kuollessaan sopimuspuolen alueella ja hän 16 vuotta täytettyään oli asunut yhdenjaksoisesti vähintään kolmen vuoden ajan Suomessa.

5. Sopimuspuolen kansalainen, jolle Suomessa asuessaan on myönnetty vanhuus-, työkyvyttömyys- tai perhe-eläke, säilyttää Virossa muuttaessaan oikeuden eläkkeeseen, jos hän 16 vuotta täytettyään on asunut yhdenjaksoisesti vähintään kolmen vuoden ajan Suomessa.

6. Jos sopimuspuolen kansalaisella on oikeus tämän artiklan mukaiseen eläkkeeseen vain tämän sopimuksen perusteella, eläkettä määrättäessä otetaan huomioon myös henkilön Virossa saama eläke.

18 artikla

Suomen työeläkettä koskevat erityismääräykset

1. Jos oikeus eläkkeeseen edellyttää vakuutuskausien täyttämistä, näihin kausiin rinnastetaan tarvittaessa Viron lainsäädännön mukaan oman työn perusteella täytetyt vakuutuskaudet edellyttäen että henkilö on ollut eläketapahtumavuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kalenterikuukautta Suomen työeläkelainsäädännön alaisessa työssä.

2. Jos henkilö ei täytä Suomen työeläkejärjestelmän viiden vuoden asumisaikavaatimusta, joka koskee oikeutta tulevan ajan eläkkeeseen, hänen oman työnsä perusteella täyttämänsä vakuutuskaudet Virossa rinnastetaan asumisaikoihin Suomessa, jolleivät ne ole päällekkäisiä.

19 artikla

Viron kansaneläkettä, työkyvyttömyyseläkettä ja perhe-eläkettä koskevat erityismääräykset

Kansaneläke, työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke myönnetään ja maksetaan Suomeen

3. Lepingupoole kodanikul on õigus lese-pensionile, kui kadunu oli lepingupoole kodanik, elas vahetult enne oma surma lepingupoole territooriumil ning nii kadunu kui lesk oli pärast 16-aastaseks saamist elanud ühtejärke Soomes vähemalt kolm aastat.

4. Lepingupoole kodanikul on õigus toitjakaotuspensionile, kui kadunu oli lepingupoole kodanik, elas vahetult enne oma surma lepingupoole territooriumil ning kui ta pärast 16-aastaseks saamist oli ühtejärke Soomes elanud vähemalt kolm aastat.

5. Lepingupoole kodanik, kellele Soomes elamise ajal on määratud vanadus-, töövõimetus- või perepension, säilitab Eestisse elama asumisel õiguse pensionile, kui ta pärast 16-aastaseks saamist on ühtejärke elanud Soomes vähemalt kolm aastat.

6. Kui lepingupoole kodanikul on õigus käesolevas artiklis kehtestatud pensionile üksnes käesoleva lepingu alusel, võetakse pensionit määrates arvesse ka isiku Eestist saadav pension.

Artikkel 18

Soome tööpensioni puudutavad erisätted

1. Kui õigus pensionile eeldab kindlustusperioodide täitumist, võrdsustatakse vajaduse korral nende perioodidega Eesti õigusaktide alusel oma töö põhjal täitunud kindlustusperioodid, eeldades, et isik on pensionile jäämise aastal ja sellele vahetult eelnenud kümne kalendriaasta jooksul olnud vähemalt 12 kalendrikuud Soome tööpensioniseaduses sätestatud töö.

2. Kui isikul ei ole täidetud Soome tööpensionisüsteemis ettenähtud 5-aastast Soomes elamise nõuet, mis annab õiguse saada tulevikus pensioni, võrdsustatakse isiku Eestis töötatud aja alusel täitunud kindlustusperioodid elamise ajaga Soomes, juhul kui need ei ole kattuvad.

Artikkel 19

Eesti rahva-, invaliidsus- ja toitjakaotuspensioni puudutavad erisätted

Rahva-, invaliidsus- ja toitjakaotuspension määratakse ja makstakse välja Soome elama

muuttaneelle henkilölle vain, jos hän on asunud Virossa ennen eläkkeen myöntämistä yhdenjaksoisesti vähintään kolmen vuoden ajan.

20 artikla

Viron vanhuuseläkettä koskevat erityismääräykset

1. Täytettäessä Viron vanhuuseläkkeen odotusaikaedellytystä eläkeoikeuden synty-miseksi otetaan tarvittaessa huomioon Suomen lainsäädännön mukaan oman työn perusteella täytetyt vakuutuskaudet sikäli kuin ne eivät ole päällekkäisiä. Edellytyksenä on, että henkilö on työskennellyt Virossa vähintään kuuden kuukauden ajan.

2. Vanhuuseläkkeeseen maksetaan kansaneläkkeen lisäksi kansaneläkkeen osa, joka määräytyy kummankin sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti työskenneltyjen ja muiden eläkkeeseen oikeuttavien vuosien perusteella. Se maksetaan vain Viron lainsäädännön mukaisesti työskenneltyjen ja muiden eläkkeeseen oikeuttavien vuosien perusteella.

3. Ennen sopimuksen voimaantuloa Suomeen muuttaneelle henkilölle myönnetään ja maksetaan tämän artiklan 2 kappaleen mukaan määräytyvää vanhuuseläkettä vain, jos henkilöllä on ennen Suomeen siirtymistä eläkkeeseen oikeuttavia kausia Virossa vähintään kolme vuotta.

V OSA

Perhe-etuudet

21 artikla

Etuuksien maksaminen

1. Lapsilisät ja lapsietuudet, lukuun ottamatta lapsen synnytysavustusta, maksetaan sen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti, jonka piiriin lapsi kuuluu kuukauden ensimmäisenä päivänä.

2. Jos edellisessä kappaleessa tarkoitettua etuutta ei tämän sopimuksen tai sopimuspuolen lainsäädännön soveltamisesta johtuen maksettaisi kummastakaan maasta tai sitä maksettaisiin molemmista maista, se maksetaan yksinomaan sen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti, jossa lapsi tosiasiallisesti asuu.

asunud isikule vaid juhul, kui ta on elanud Eestis enne pensioni määramist ühtejärke vähemalt kolm aastat.

Artikkel 20

Eesti vanaduspensionini puudutavad erisätted

1. Eesti vanaduspensionini saamiseks tarvili-ku pensioniõigusliku staaži arvestamisel võetakse vajadusel arvesse Soome õigusaktide alusel oma töö põhjal täitunud kindlustusperioodid, kui nad ei ole kattuvad. Eelduseks on, et isik on töötanud Eestis vähemalt kuus kuud.

2. Vanaduspensionini puhul makstakse lisaks rahvapensionini määrale pensioniõigusliku staaži aastatele vastavat osa rahvapensionini määra, mis arvutatakse mõlema lepingupoole õigus aktide põhjal täitunud kindlustusperioodide alusel. See makstakse välja vaid Eesti õigusaktide alusel töötatud ja muude pensioniõigusliku staaži aastate eest.

3. En ne lepingu jõustumist Soome elama asunud isikule määratakse ja makstakse punkti 2 alusel vanaduspensionini vaid juhul, kui isikul on enne Soome elama asumist pensioniõiguslikku staaži Eestis vähemalt kolm aastat.

V OSA

Perehüvitised

Artikkel 21

Hüvitiste maksmine

1. Lastetoetused ja -hüvitised, välja arvatud lapse sünnitoetus, makstakse selle lepingupoole õigusaktide alusel, millele allub laps kuu esimesel kuupäeval.

2. Kui eelmises punktis nimetatud hüvitisi käesoleva lepingu või lepingupoole õigusaktide rakendamisest tulenevalt ei maksaks kumbki riik või seda maksaksid mõlemad, siis makstakse need välja vaid selle lepingupoole õigusaktide alusel, mille territooriumil laps tegelikult elab.

3. Äitiysavustus ja lapse synnytystavustus maksetaan sen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti, jonka lainsäädännön piiriin äiti kuulub lapse sünnituses ja kelle piirises ottovanhemp ja lapseksioitaja on lapse siioitukses tapahtues.

3. Ema sünnitus- ja lapse sünnitoetus makstakse välja selle lepingupoole õigusaktide alusel, millele allub lapse ema lapse sünnituses ajal või millele allub lapse kasutamine või adopteerija lapsendamise vormistamise ajal.

VI OSA

Työttömyysturva

22 artikla

Vakuutus- ja etuuskauties huomioon otamine

1. Määrättes õigustes työttömyys-etuutes otetaan tarvittaes huomioon toisen sopimuspuolen alueella täytetyt työskentelykaudet jolleivat ne ole päällekkäisiä. Täälöin edellytetään kuitenkin, että henkilö on työskennellyt sen sopimuspuolen alueella, jonka lainsäädännön mukaista etuuta hän hakee, vähintään neljä viikkoa välittömästi ennen työttömyyttä tai että työ on tarkoitettu kestämään vähintään neljä viikkoa, mutta se on päättynyt henkilöstä riippumattomasta süystä aikaisemmin.

2. Sopimuspuolen lainsäädännön ja tämän artiklan 1 kappaleen perusteella haettujen etuuskauties maksuaikaa vähennetään ottaes huomioon sellaiset työttömyyspäivät, joilta toisen sopimuspuolen toimivaltainen laitos on maksanut työttömyyssetuutta.

VII OSA

Muut määräykset

23 artikla

Toimeenpanosopimus ja tietojenvaihto

Toimivaltaiset viranomaiset

a) sopivat tämän sopimuse toimeenpanoa koskevasta menettelystä toimeenpanosopimuseksella,

b) vahetavad tietoja soveltamista koskevistä toimenpiteist, joihin ne ovat ryhtyneet,

c) vahetavad tietoja lainsäädantönsä muutoksista, jotka saattavad vaikuttaa sopimuse soveltamiseen ja

d) nimeävät yhteyselimiä tämän sopimuse

VI OSA

Töötukaitse

Artikkel 22

Kindlustus- ja hüvitusperioodide arvesse võtmine

1. Määrates õigust saada töötushüvitist, võetakse vajaduse korral arvesse teise lepingupoole territooriumil töötatud perioodid juhul, kui need ei kattu. Sel juhul on tingimuseks, et isik on töötanud selle lepingupoole territooriumil, kelle õigusaktidele vastavad hüvitist taotleb, vähemalt neli nädalat vahetult enne töötuse jäämist või et töö oleks pidanud kestma vähemalt neli nädalat, aga see lõpetes isikust sõltumatu põhjustel varem.

2. Lepingupoole õigusaktide ja käesoleva artikli punkti 1 alusel taotletud hüvitiste maksmise aega vähendatakse nende töötuna oldud päevade võrra, mille eest teise lepingupoole pädev asutus on maksanud töötushüvitist.

VII OSA

Muud sätted

Artikkel 23

Rakendusleping ja teabevahetus

Pädevad valitsusasutused

a) lepivad käesoleva lepingu rakendamise protseduurides kokku rakenduslepingus,

b) vahetavad teavet rakendamise abinõude kohta, millega nad on tegelema hakanud,

c) vahetavad teavet õigusaktide muudatuste kohta, mis võivad mõjutada lepingu rakendamist ja

d) nimetavad kontaktorganid käesoleva

sen soveltamisen helpottamiseksi ja nopeatamiseksi.

24 artikla

Hallinnollinen apu

Tätä sopimusta sovellettaessa viranomaiset ja laitokset, jotka toimeenpaneavat sen määräyksiä, antavat toisilleen apua ikään kuin soveltaisivat omaa lainsäädäntöään. Hallinnollinen apu, jonka nämä viranomaiset ja laitokset antavat toisilleen, on maksutonta, jolleivät toimivaltaiset viranomaiset joidenkin kustannusten korvaamisesta toisin sovi.

25 artikla

Tietosuoja

Kaikki yksityishenkilöä koskevat tiedot, jotka tätä sopimusta sovellettaessa toimitetaan sopimuspuolelta toiselle, ovat luottamuksellisia ja niitä käytetään vain ratkaishtaessa oikeutta sopimuksessa tarkoitettuun ja tietopyynnössä mainittuun tai siihen liittyvään etuuteen.

26 artikla

Veroista ja maksuista vapautuminen

1. Sopimuspuolen lainsäädännössä määrätty hakemusten ja asiakirjojen vapauttaminen veroista, leimaveroista, oikeudenkäynti- tai rekisteröintimaksuista tai niiden alentaminen, kun kysymys on tämän sopimuspuolen lainsäädännön soveltamisesta, on ulotettava koskemaan myös hakemuksia ja asiakirjoja, jotka annetaan toisen sopimuspuolen lainsäädännön tai tämän sopimuksen mukaan.

2. Tätä sopimusta sovellettaessa kysymyksen tulevat asiakirjat tai todistukset eivät tarvitse diplomaattisen tai konsuliviranomaisen vahvistamista.

27 artikla

Hakemusten jättäminen

1. Sopimuspuolen toimivaltaiselle laitokselle jätetty hakemus, ilmoitus tai muutoksenhakukirjelmä katsotaan samanaikaisesti jätetyksi myös toisen sopimuspuolen toimivaltaiselle laitokselle.

lepingu rakendamise lihtsustamiseks ja kiirendamiseks.

Artikkel 24

Haldusabi

Ametkonnad ja asutused, kes rakendavad käesoleva lepingu sätteid, annavad üksteisele igakülgsed abi, nii nagu oleks tegemist nende oma õigusaktide rakendamisega. Haldusabi, mida nimetatud ametkonnad ja asutused üksteisele annavad, on tasuta, kui pädevad valitsusasutused teatud kulutuste korvamise suhtes ei lepi kokku teisiti.

Artikkel 25

Andmekaitse

Kõik üksikisikut puudutavad andmed, mida käesoleva lepingu rakendamisel edastatakse ühelt lepingupoolelt teisele, on konfidentsiaalsed ja neid kasutatakse vaid otsustades õiguse üle saada lepingus ette nähtud ja infotaotluses märgitud või sellega seotud hüvitist.

Artikkel 26

Maksudest ja lõivudest vabastamine

1. Lepingupoole õigusaktides sätestatud taotluste ja dokumentide vabastamine maksudest, riigilõivudest, kohtu- ja registreerimismaksudest, või nende vähendamine juhul, kui rakendatakse selle lepingupoole õigusakte, kehtib ka teise lepingupoole õigusaktide või käesoleva lepingu alusel väljastatavate dokumentide kohta.

2. Käesoleva lepingu rakendamisel vajaminevaid dokumente ja tõendeid ei pea legaliseerima diplomaatilises või konsulaaresinduses.

Artikkel 27

Taotluste esitamine

1. Lepingupoole pädevale asutusele esitatud taotlus, avaldus või muudatustaotlus loetakse samaaegselt esitatuks ka teise lepingupoole pädevale asutusele.

2. Sopimuspuolen lainsäädännön perusteella maksettavaa etuutta koskevaa hakemusta pidetään toisen sopimuspuolen lainsäädännön perusteella maksettavaa vastaavaa etuutta koskevana hakemuksena edellyttäen, että asianomainen henkilö kuuden kuukauden kuluessa ensiksi mainitun sopimuspuolen lainsäädännön mukaisen hakemuslomakkeen jättämisestä tekee toisen sopimuspuolen lainsäädännön mukaista vastaavaa etuutta koskevan hakemuksen.

3. Laskettaessa Suomen lainsäädännön perusteella maksettavaa korotusta eläkkeen tai muun etuuden viivästymisajalta hakemus katsotaan viivästyskorotusta koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa jätetyksi silloin, kun se on saapunut tarpeellisine liitteineen toimivaltaiselle suomalaiselle laitokselle.

28 artikla

Tuomioistuinten päätösten ja muiden asiakirjojen tunnustaminen ja täytäntöönpano

1. Sopimuspuolen tuomioistuinten täytäntöönpanokelpoiset päätökset, jotka koskevat tässä sopimuksessa sovellettavaa lainsäädäntöä samoin kuin sopimuspuolen laitosten tai viranomaisten sosiaalivakuutuksen vakuutusmaksuja ja muita vaatimuksia koskevat täytäntöönpanokelpoiset asiakirjat tunnustetaan ja pannaan täytäntöön toisen sopimuspuolen alueella.

2. Tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta saadaan kieltäytyä vain, jos se on sen sopimuspuolen oikeusjärjestyksen vastaista, missä päätös tai asiakirja olisi tunnustettava ja pantava täytäntöön.

3. Täytäntöönpanossa noudatetaan sen sopimuspuolen lainsäädäntöä, jossa täytäntöönpano tapahtuu. Päätös tai asiakirja on varustettava sen täytäntöönpanokelpisuutta koskevalla todistuksella (täytäntöönpanolauseke).

4. Sopimuspuolen laitoksen eräänntyneitä vakuutusmaksuja koskevilla saatavilla on toisen sopimuspuolen täytäntöönpanossa sekä konkurssi- ja akordimenetellyssä sama etuoikeus kuin vastaavilla saatavilla tämän sopimuspuolen alueella.

2. Lepingupoole õigusaktide alusel makstavad hüvitist puudutavat taotlust loetakse teise lepingupoole õigusaktide alusel makstavad vastavat hüvitist puudutavaks taotluseks tingimusel, et asjast huvitatud isik kuue kuu jooksul esimesena mainitud lepingupoole õigusaktidest tuleneva taotlusavalduse esitamist teeb teise lepingupoole õigusaktide alusel vastavat hüvitist puudutava taotluse.

3. Arvutades Soome õigusaktide alusel makstavad viivist pensioni või muu hüvitise hilinemisaja eest, loetakse viivist puudutav taotlus vastavaid õigusakte rakendades esitatuks siis, kui see koos vajalike lisadokumentidega on saabunud pädevale asutusele Soomes.

Artikkel 28

Kohtuotsuste ja muude dokumentide tunnustamine ja täitmine

1. Lepingupoole jõustunud kohtuotsuseid, mis puudutavad käesolevas lepingus reguleeritud valdkondi, samuti lepingupoole asutuste või ametiisikute sotsiaalkindlustusmaks ja muid nõudmisi puudutavaid tunnustamist või täitmist vajavaid dokumente, tunnustatakse ja täidetakse ka teise lepingupoole territooriumil.

2. Tunnustamisest ja täitmisest on õigus keelduda vaid juhul, kui see on vastuolus selle lepingupoole õigussüsteemiga, kus otsust või dokumenti tuleb tunnustada või täita.

3. Täitmisel järgitakse selle lepingupoole õigusakte, kus täitmine toimub. Otsusele või dokumendile peab olema lisatud selle täitmise nõuet tõendav dokument (täitmisklausel).

4. Lepingupoole asutuse tähtajaks maksmata kindlustusmaks puudutavatel laekumitel on täitmisel ning pankroti- ja akordimenetluses teisel lepingupoolel sama eesõigus kui vastavatel laekumitel esimese lepingupoole territooriumil.

29 artikla

Takaisinperintä

1. Jos sopimuspuolen laitos on maksanut etuudensaajalle etuutta enemmän kuin mihin tällä on oikeus, tämä laitos voi lainsäädäntönsä mukaisin edellytyksin ja rajoituksin pyytää toisen sopimuspuolen laitosta, joka maksaa etuuksia tälle etuudensaajalle, pidättämään liikaa maksetun määrän mainitulle etuudensaajalle maksamastaan määrästä.

2. Jos sopimuspuolen laitos on maksanut ennakkoa ajalta, jolta etuuden- saajalla on oikeus saada vastaavaa etuutta toisen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan, voi tämä laitos pyytää toisen sopimuspuolen laitosta pidättämään ennakkoa vastaavan määrän siitä määrästä, jonka laitos maksaa etuudensaajalle samalta ajalta.

3. Jos henkilö on saanut sosiaalihuoltoetuutta sopimuspuolen alueella ajalta, jolta hänellä on oikeus saada toisen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisia etuuksia, voi sosiaalihuoltoa antanut laitos, jos tällä on oikeus takaisinmaksuun etuudensaajan etuudesta, pyytää toisen sopimuspuolen laitosta pidättämään sosiaalihuoltoetuutta vastaavan määrän etuudesta, jonka viimeksi mainittu laitos maksaa tälle henkilölle.

4. Laitos pidättää edellisissä kappaleissa tarkoitettua liikasuoritusta, ennakkoa tai sosiaalihuoltoetuutta vastaavan määrän soveltamansa lainsäädännön mukaisin edellytyksin ja rajoituksin. Laitos siirtää näin pidättämänsä summan vaatimuksen esittäneelle toisen sopimuspuolen laitokselle.

30 artikla

Soveltamisessa käytettävät kielet

Sopimuspuolten viranomaiset ja laitokset voivat sopimusta soveltaessaan käyttää sopimuspuolten virallisia kieliä tai 23 artiklassa tarkoitettussa toimeenpanosopimuksessa määritellyllä tavalla englannin kieltä.

31 artikla

Erimielisyyksien ratkaiseminen

1. Sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta syntyvät erimielisyydet ratkaistaan sopimuspuolten toimivaltaisten viranomaisten välisillä neuvotteluilla.

Artikkel 29

Tagasinõudmine

1. Kui lepingupoole asutus on maksnud hüvitise saajale hüvitist ulatuses, mis ületab tema õigused seda saada, võib antud asutus paluda teise lepingupoole asutust, kes maksab hüvitisi antud hüvitise saajale, pidada kinni liigselt makstud summa õigusaktidest tulenevate tingimuste ja piirangutega.

2. Kui lepingupoole asutus on sooritanud ettemakse aja eest, mil hüvitise saajal on õigus saada vastavat hüvitist teise lepingupoole õigusaktide alusel, võib antud asutus taotleda teise lepingupoole asutuselt kõne all oleva ettemakse kinnipidamist vastavas ulatuses sellest summast, mida asutus maksab hüvitise saajale sama aja eest.

3. Kui isik on saanud hüvitist lepingupoole territooriumil aja eest, mille eest tal on õigus saada teise lepingupoole õigusaktide alusel hüvitist, võib vastavat hüvitist andnud asutus, kui tal on tagasinõudeõigus hüvitise saajalt, paluda teise lepingupoole asutust, kes maksab hüvitisi kõne all olevale isikule, kinni pidada hüvitisele vastav summa hüvitistest, mida viimati mainitud asutus maksab antud isikule.

4. Asutus peab kinni eelmistes punktides nimetatud enam- ja ettemaksed või hüvitisele vastava summa vastavalt tema poolt rakendatavatest õigusaktidest tulenevatele tingimustele ja piirangutele. Asutus kannab kinni peetud summa üle nõudmise esitanud teise lepingupoole asutusele.

Artikkel 30

Rakendamisel kasutatavad keeled

Lepingupoole ametiisikud ja asutused võivad lepingut rakendades kasutada lepingupoole riigikeeli või artiklis 23 nimetatud rakenduslepingus sätestatud inglise keelt.

Artikkel 31

Lahkarvamuste lahendamine

1. Lepingu tõlgendamise ja rakendamisega tekkivad lahkarvamused lahendatakse lepingupoole pädevate valitsusasutuste vaheliste läbirääkimiste teel.

2. Jollei erimielisyyttä voida ratkaista edellisessä kappaleessa mainitulla tavalla, sopimuspuoli voi alistaa erimielisyyden sitovaan ja lopulliseen välimiesmenettelyyn. Sopimuspuolet sopivat välimiesoikeuden kokoonpanosta ja menettelytapasäännöistä.

VIII OSA

Siirtymä- ja loppumääräyksiä

32 artikla

Sopimuksen soveltaminen voimaantuloa edeltävältä ajalta

1. Sopimus ei anna oikeutta etuuden saamiseen sen voimaantuloa edeltävältä ajalta.

2. Ennen sopimuksen voimaantuloa täytetyt sopimuspuolen lainsäädännön perusteella huomioon otettavat vakuutus- ja etuuskaudet otetaan huomioon määrättäessä oikeudesta etuuksiin tämän sopimuksen perusteella.

3. Sopimusta voidaan soveltaa myös ennen sen voimaantuloa sattuneisiin eläketapahtumiin.

4. Etuudet, joista on päätetty ennen tämän sopimuksen voimaantuloa, voidaan asianomaisen henkilön hakemuksesta tarkistaa vastaamaan tämän sopimuksen määräyksiä. Tällainen tarkistaminen ei voi johtaa aiemmin myönnettyjen etuuksien vähenemiseen.

5. Jos henkilö asuminen perusteella on ansainnut oikeuden sopimuspuolen lainsäädännön mukaiseen eläkkeeseen ajalta ennen sopimuksen voimaantuloa ja samalta ajalta ansainnut oikeuden työskentelyyn perustuvaan eläkkeeseen toisen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan, määrätään eläke vain viimeksi mainitun sopimuspuolen lainsäädännön mukaan ikään kuin hän olisi asunut siellä.

6. Sovellettaessa 8 artiklan 1 kappaleen määräyksiä ennen sopimuksen voimaantuloa sopimuspuolen alueelle lähetettyyn työntekijään katsotaan artiklan tarkoittaman työskentelyn alkavan sopimuksen voimaantulosta edellyttäen, että työntekijään on työskentelyn aikana sovellettu lähettävän sopimuspuolen kaikkea 2 artiklassa lueteltua lainsäädäntöä.

7. Jos sopimuspuolen viranomaisen tai laitoksen on ennen sopimuksen voimaantuloa tehnyt päätöksen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta lähetettyyn työntekijään, tätä päätöstä pidetään 8 artiklan 1 kohdassa tar-

2. Kui laharvamusi ei ole võimalik lahendada eelmises punktis mainitud viisil, võib lepingupool pöörduda laharvamuste lahendamiseks vahekohtusse, mille otsus on lõplik ja kohustuslik. Lepingupooled lepivad kokku vahekohtu koosseisu ja protseduuri reeglite osas.

VIII OSA

Ülemineku- ja lõppsätteid

Artikkel 32

Lepingu laiendamine lepingu jõustumisele eelnevale ajale

1. Leping ei anna õigust hüvitise saamiseks lepingu jõustumisele eelneva aja eest.

2. Otsustades õiguse üle saada hüvitist käesoleva lepingu alusel võetakse arvesse enne lepingu jõustumist lepingupoole õigusaktide alusel täitunud kindlustus- ja hüvitusperioodid.

3. Lepingut võidakse rakendada ka enne lepingu jõustumist tekkinud pensioniõiguse puhul.

4. Enne käesoleva lepingu jõustumist määratud hüvitised võidakse asjast huvitatud isiku taotlusel viia vastavusse käesoleva lepingu sätetega. Vastavusseviimise tulemusel ei tohi varem määratud hüvitisi vähendada.

5. Kui isikul on õigus ühe lepingupoole õigusaktide alusel elamisel põhinevale pensionile aja eest, mis eelnes käesoleva lepingu jõustumisele, ja sama aja eest töötamisel põhinevale pensionile teise lepingupoole õigusaktide alusel, määratakse pension ainult viimati mainitud lepingupoole õigusaktide alusel, nagu oleks isik elanud seal.

6. Rakendades artikli 8 punkti 1 sätteid enne lepingu jõustumist lepingupoole territooriumile lähetatud töötaja suhtes, vaadeldakse artiklis määratletud töötamist algavana lepingu jõustumisest, eeldades, et töötaja suhtes on töötamise ajal rakendatud kõiki artiklis 2 loetletud õigusakte.

7. Kui lepingupoole ametkond või asutus on enne lepingu jõustumist teinud otsuse sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide rakendamise kohta lähetatud töötaja suhtes, peetakse seda otsust artikli 8 punktis 1 mõeldud ot-

koitettuna päätöksenä ilman eri hakemusta, jos päätös on voimassa enintään kolme vuotta sopimuksen voimaantulosta.

33 artikla

Sopimuksen voimassaolo ja irtisanominen

1. Tämä sopimus tehdään toistaiseksi.

2. Kumpikin sopimuspuoli voi milloin tahansa sanoa sopimuksen irti. Jos sopimus irtisanotaan, se lakkaa olemasta voimassa kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun irtisanomisesta on diplomaattiteitse ilmoitettu toiselle sopimuspuolelle.

3. Jos tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa, sopimuksen perusteella saadut oikeudet pysyvät edelleen voimassa.

34 artikla

Voimaantulo

Tämä sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännössään tämän sopimuksen voimaantulolle asetetut edellytykset.

Tämän vakuudeksi ovat allekirjoittaneet, asianmukaisesti siihen valtuutettuina, allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Tallinnassa 27 päivänä syyskuuta 1996 kahtena suomen- ja vironkielisenä kapaleena suomen ja viron kielellä, jotka kummatkin tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

Suomen tasavallan puolesta	Viron tasavallan puolesta
-------------------------------	------------------------------

Sinikka Mönkäre	Toomas Vilosius
-----------------	-----------------

suseks ilma eritaotluset, juhul kui otsus ei kehti enam kui kolm aastat lepingu jõustumisest.

Artikkel 33

Lepingu kehtivus ja ülesütlemine

1. Käesolev leping sõlmitakse määramata ajaks.

2. Kumbki lepingupool võib lepingu millal tahes üles öelda. Lepingu kehtivus lõpeb kuue kuu möödumisel päevast, mil ülesütlemisest on diplomaatiliste kanalite kaudu teatatud teisele lepingupoolele.

3. Kui käesoleva lepingu kehtivus lõpeb, jäävad lepinguga kehtestatud õigused endiselt jõusse.

Artikkel 34

Jõustumine

Käesolev leping jõustub sellele kuule järgneva kuu esimesest kuupäevast, mil lepingupooled on teineteisele teatanud käesoleva lepingu jõustumiseks vajalike riiklikes õigusaktides esitatud tingimuste täitmisest.

Käesoleva kinnituseks on vastavalt ettenähtud korrale selleks volitatud isikud lepingule alla kirjutanud.

Koostatud Tallinnas, 27. septembril 1996. aastal, kahes eksemplaris soome ja eesti keeles, kusjuures mõlemad tekstid on võrdselt õiguspäevad.

Soome Vabariigi nimel	Eesti Vabariigi nimel
--------------------------	--------------------------

Sinikka Mönkäre	Toomas Vilosius
-----------------	-----------------

